

UZASADNIENIE

W pozwem złożonym 10 maja 2018 r. powód S. J. dochodził od pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C. zapłaty kwoty 3875,10 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych oraz kosztami procesu. Powód nabył od pozwanego wierzytelność w ramach powierniczego przelewu. Następnie wypowiedział umowę przelewu i obecnie żąda od pozwanego zwrotu kosztów dochodzenia wierzytelności.

Referendarz sądowy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym. (k. 43)

Pozwany złożył sprzeciw od nakazu zapłaty, zaskarżając orzeczenie w całości i wnosząc o oddalenie powództwa. Zarzucił, że umowa cesji nie daje podstaw do zwrotu powodowi kosztów zastępstwa procesowego. (k. 50-53)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

16 listopada 2015 r. powód jako powiernik zawarł z pozwanym jako cedentem umowę powierniczego przelewu wierzytelności nr (...), na mocy której pozwany zbył na rzecz powoda wierzytelność przeciwko M. Z. w kwocie 9463,85 zł w celu jej dochodzenia w zamian za wynagrodzenie.

Strony ustaliły, że pod pojęciem kosztów dochodzenia wierzytelności będą rozumiały wszelkie opłaty urzędowe, wnioskowane pozwem albo zasądzone (choćby nieprawomocnie) koszty procesu, w tym koszty zastępstwa procesowego i przyznane przez komornika koszty zastępstwa prawnego w egzekucji zasądzone na rzecz powiernika lub ustalone zgodnie z przepisami prawa. (§ 1 pkt 5)

Wypowiedzenie umowy przez powiernika następowało ze skutkiem natychmiastowym.

Strony postanowiły, że w razie rozwiązania umowy pozwany miał obowiązek zwrotu powodowi kosztów dochodzenia wierzytelności, o których mowa w § 1 pkt 5 umowy. W przypadku rozwiązania umowy na skutek wypowiedzenia dokonanego przez cedenta, cedent był obowiązany również do uregulowania kosztów zastępstwa prawnego powiernika. W przypadku oddalenia powództwa o zapłatę wierzytelności cedent miał obowiązek zwrócić powiernikowi wszelkie koszty z tego tytułu oraz zapłacić przypadające w danym postępowaniu koszty zastępstwa procesowego. Po uregulowaniu tych kwot powiernik miał dokonać cesji zwrotnej wierzytelności. (§ 5)

(dowód: umowa powierniczego przelewu z załącznikiem i cesją, k. 10-14)

Powód reprezentowany przez radcę prawnego wystąpił z pozwem przeciwko M. Z. o zapłatę kwoty 10345,93 zł. Tytułem opłaty sądowej od pozwu wydał 518 zł, uiszczył również kwotę 17 zł z tytułu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z 13 stycznia 2016 r., sygn. akt V GNe 2205/15 Sąd Rejonowy w Lesznie uwzględnił powództwo oraz zasądził na rzecz powoda także koszty procesu w wysokości 2546,50 zł (w tym koszty zastępstwa procesowego w wysokości 2400 zł). Nakaz zapłaty uprawomocnił się i został opatrzone klauzulą wykonalności na wniosek powoda reprezentowanego przez radcę prawnego. Przyznane mu koszty postępowania klauzulowego wyniosły 120 zł.

(okoliczności uznane za przyznane potwierdzone dowodami: pozwem z dowodami uiszczenia opłat, k. 15-21; nakazem zapłaty z klauzulą wykonalności, k. 22)

Powód reprezentowany przez radcę prawnego wystąpił do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Zabrze M. G. z wnioskiem o wszczęcie egzekucji w oparciu o uzyskany tytuł wykonawczy. Postanowieniem z 20 czerwca 2016 r., sygn. akt Km 1018/16 komornik umorzył postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 kpc. Ustalił koszty postępowania na kwotę 8,60 zł oraz przyznał powodowi koszty zastępstwa prawnego w wysokości 1200 zł. Kosztami postępowania obciążył powoda.

(okoliczności uznane za przyznane potwierdzone dowodami: wnioskiem egzekucyjnym, k. 23 akt; postanowieniem, k. 24)

Powód zapłacił radcy prawnemu równowartość kosztów zastępstwa procesowego przyznanych w postępowaniu rozpoznawczym, klauzulowym i egzekucyjnym. (dowód: faktura, dowód przelewu k. 73-74)

Pismem z 2 października 2017 r., doręczonym 5 października 2017 r. powód wypowiedział umowę powierniczego przelewu wierzytelności a 21 lutego 2018 r. dokonał cesji zwrotnej.

(okoliczność uznana za przyznaną potwierdzona dowodami: wypowiedzeniem z potwierdzeniem odbioru, k. 25-26; cesją zwrotną z pismem i potwierdzeniem odbioru, k. 27-30)

4 kwietnia 2018 r. powód wystawił pozwanemu fakturę nr (...) na kwotę 3720 zł brutto, obejmującą koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu rozpoznawczym, klauzulowym i egzekucyjnym, płatną do 11 kwietnia 2018 r. oraz notę obciążeniową nr (...) na kwotę 146,50 zł, stanowiącą równowartość czwartej części opłaty sądowej od pozwu i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, płatną do 18 kwietnia 2018 r., a także notę obciążeniową nr (...) na kwotę 8,60 zł, stanowiącą równowartość kosztów egzekucyjnych, płatną do 18 kwietnia 2018 r.

Strona powodowa wzywała pozwanego do zapłaty kwot objętych powyższymi dokumentami.

(okoliczności uznane za przyznane potwierdzone dowodami: notami i fakturami, k. 31-34; wezwaniem do zapłaty z dowodem nadania, k. 35-36)

Pozwany odmówił zapłaty tych kwot.

(okoliczność uznana za przyznaną potwierdzona dowodem: pismem pozwanego z dowodem odbioru, k. 60-61)

Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie stron, gdyż zawarcie umowy zostało przyznane, a pozostałe okoliczności wskazane jako przedmiot dowodu nie stanowią faktów podlegających dowodzeniu, lecz ocenę prawną stanu faktycznego przez stronę. Przedmiotem dowodu są zaś jedynie fakty istotne dla sprawy a nie przekonanie strony o zasadności jej pretensji.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu prawie w całości, niezasadne było jedynie żądanie części odsetek. Podstawą prawną powództwa jest umowa powierniczego przelewu wierzytelności.

Na podstawie przedmiotowej umowy nawiązany został stosunek zlecenia, jako że powód miał w interesie pozwanego podejmować czynności zmierzające do zaspokojenia jego wierzytelności przeciwko osobie trzeciej. Czynności powoda wiązały się z wydatkami w kwotach 129,50 zł (czwarta część opłaty sądowej), 17 zł (opłata skarbową od pełnomocnictwa) i 8,60 zł (koszty egzekucyjne). Powód poniósł także koszty zastępstwa procesowego w łącznej kwocie 3720 zł.

Strony uregulowały w umowie obowiązek zwrotu powiernikowi przez pozwanego cedenta kosztów dochodzenia wierzytelności. Obowiązek ten powstawał w ciągu 7 dni od wysłania zawiadomienia o wypowiedzeniu umowy przez cedenta i obejmował koszty dochodzenia należności.

Powód wypowiedział pozwanemu umowę z dniem 5 października 2017 r. Zrodziło to obowiązek zwrócenia mu przez pozwanego poniesionych wydatków. Pomimo zaskarżenia całości nakazu nie ma sporu co do tego, że pozwany zobowiązany jest zwrócić powodowi wydatki inne niż koszty zastępstwa procesowego.

Jeżeli chodzi o koszty zastępstwa procesowego, to spór tyczy się interpretacji odnośnego postanowienia umowy.

Zgodnie z art. 65 § 1 kc oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współzycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. Według art. 65 § 2 kc w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Z powołanego przepisu prawa wynika powinność dwuetapowego tłumaczenia treści oświadczeń złożonych w procesie zawierania umowy. W pierwszej kolejności ustalić należy, jak strony rozumiały sens złożonych przez nie oświadczeń woli składających się na treść zawartej przez nie umowy w chwili jej zawierania. Jeżeli okaże się, że sens tych oświadczeń był pojmowany przez strony jednolicie, wówczas wynik tak dokonanej interpretacji pozostaje wiążący dla ustalenia treści łączącego je stosunku umownego. Ustaleń w tym przedmiocie można dokonać na bazie obserwacji wypowiedzi stron co do treści umowy np. we wzajemnej korespondencji, czy też na bazie ich zachowań polegających na jej wykonywaniu.

W przypadku istnienia między stronami rozbieżności co do rozumienia poszczególnych ich oświadczeń, ustalić należy ich treść kierując się wzorcem obiektywnego odbiorcy, co oznacza że należy interpretować je tak, jak adresat oświadczenia drugiej strony komunikat ten zrozumiał i zrozumieć powinien przy dochowaniu należytej staranności podczas dokonywania procesu interpretacji w zaistniałych okoliczności sprawy. Pomocna może być w tej mierze historia dotychczasowej współpracy stron, stosowane przez nie i znane drugiej stronie praktyki handlowe, wzorce umowne itp.

Nie sposób poczynić pozytywnego ustalenia, jak strony rozumiały sens umowy w zakresie zwrotu powodowi kosztów dochodzenia należności, bo brak po temu twierdzeń i dowodów. Można natomiast przyjąć jedynie, że strony wykluczały takie rozumienie spornego postanowienia, jakie przedstawia pozwany w treści sprzeciwu od nakazu zapłaty, a więc że powodowi należy się zwrot kosztów innych, niż koszty zastępstwa procesowego. Świadczy o tym zachowanie samego pozwanego, który przed procesem odmówił zaspokojenia roszczeń powoda nie tylko w zakresie zwrotu kosztów procesu, ale i innych wydatków. Nie uznawał zatem zasadności zwrotu powodowi nawet kosztów opłaty sądowej, skarbowej oraz kosztów egzekucji.

Nie sposób rozumieć postanowienia § 5 pkt 5 umowy tak, jak chce tego pozwany i interpretować sens oświadczenia stron w oparciu o zdanie drugie tego postanowienia a contrario. Dokonując wykładni umowy należy analizować całość tekstu, a nie tylko wyrwane z kontekstu poszczególne klauzule. Powołane postanowienie umowy głosi o obowiązku zwrotu kosztów dochodzenia wierzytelności. Tymczasem już w § 1 umowy strony umówiły się, że to pojęcie będzie rozumiane maksymalnie szeroko i obejmować będzie także koszty zastępstwa procesowego. Zestawienie § 1 pkt 5 oraz zdania pierwszego § 5 pkt 5 ze zdaniem drugim § 5 pkt 5 wskazuje, że to ostatnie stanowi niepotrzebne powtórzenie, swoiste superfluum umowne. Nie przeszkadza to w takim odczytaniu sensu stron, które z punktu widzenia treści stosunku prawnego traktować będzie zdanie drugie § 5 pkt 5 za zbędne wobec uregulowania zdania pierwszego.

Istotnie, w procesie wykładni oświadczeń woli stron kluczową rolę odgrywa założenie ich racjonalności, jednak racjonalność ta jest inaczej rozumiana, niż np. racjonalność w ramach paradygmatu racjonalnego ustawodawcy. W pojęciu racjonalności stron nie chodzi bowiem o odczytanie sensu umowy jako kompletnego zbioru reguł rządzących nawiązanym stosunkiem prawnym, ale o to, że treść umowy ma zmierzać do realizacji określonego celu gospodarczego zamierzonego przez obie strony, lub przez jedną stronę przy wiedzy drugiej. Stąd nie jest zasadnym mechaniczne sięganie po wszystkie reguły stosowane przy odczytywaniu tekstu prawnego, w tym i reguły wnioskowań prawniczych. W obrocie gospodarczym często spotyka się umowy, których treść z punktu widzenia treści stosunku prawnego zawiera niepotrzebne uregulowania powtarzające treść przepisów ustawy regulujących dany stosunek prawny. Nikt jednak nie wyprowadza z tego tytułu wniosku o nieracjonalności stron. To samo odnieść można do sytuacji, w której dochodzi do powtórzenia sensu jednej klauzuli w innym miejscu umowy. Może do tego dość bądź przypadkowo poprzez przeoczenie lub niestaranną redakcję, bądź w sposób zamierzony, np. żeby podkreślić wagę danego sformułowania lub w celu zwrócenia uwagi stron przez redaktora umowy na konkretne postanowienie.

Z powyższych przyczyn nie należy rozumieć zdania drugiego § 5 pkt 5 jako wykluczającego obowiązek zwrotu kosztów procesu w przypadku wypowiedzenia umowy przez cedenta. Na pewno nie to było celem umowy. Zupełnie nie wiadomo, dlaczego powiernik miałby zrezygnować z odzyskania części wydatków obejmujących koszty

poniesione na pełnomocnika. Takie uregulowanie klóci się nawet z sensem dyspozytywnego przepisu art. 742 kc, który ustanawia zasadę zwrotu zleceniobiorcy całości poniesionych wydatków także w przypadku zlecenia nieodpłatnego. Tymczasem umowa miała charakter odpłatny. Ograniczenie tego obowiązku wymagałoby wskazania jakiejś obiektywnie uzasadnionej przyczyny gospodarczej, dla której powiernik miałby ponosić koszty w interesie cedenta. Nie wiadomo, dlaczego powód miałby na swój koszt uzyskać tytuł wykonawczy w interesie pozwanego, skoro umowa łącząca strony miała charakter wzajemny i odpłatny. Nie taki był przecież cel umowy. Obu stronom chodziło wszak o uzyskanie przysporzeń, powodowi o wynagrodzenie a pozwanemu o odzyskanie długu. Dlatego wykluczyć trzeba takie rozumienie umowy, które zakłada brak obowiązku zwrotu powodowi poniesionych kosztów zastępstwa procesowego.

Potraktowanie zdania drugiego § 5 pkt 5 umowy jako powtórzenia potwierdzające treść stosunku prawnego wynikającą ze zdania pierwszego § 5 pkt 5 w zw. z § 1 pkt 5 umowy jest natomiast zrozumiałe z punktu widzenia powoda jako autora wzorca umowy, gdyż ma dodatkowo przestrzegać cedenta przed pochopnym rozwiązaniem stosunku prawnego, wskazując na obowiązek zwrotu kosztów zastępstwa procesowego stanowiących zazwyczaj najistotniejszy wydatek powiernika.

Z powyższego wynika, że sens oświadczeń woli stron jest taki, że wypowiedzenie umowy przez powoda rodzi po stronie pozwanego obowiązek zwrotu wydatków powoda, a w zakresie tego obowiązku mieści się obowiązek zwrotu tak opłat i kosztów egzekucji, jak i kosztów zastępstwa procesowego. Wydatki te wyniosły łącznie 3875,10 zł. Uzasadnia to powództwo co do należności głównej w całości.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 kc. Zgodnie z art. 481 § 1 kc jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Według art. 481 § 2 kc jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy.

Pozwany popadł w opóźnienie z zapłatą jeszcze w październiku 2017 r. Dlatego żądanie odsetek jest zasadne, podlega oddaleniu jedynie w zakresie różnicy pomiędzy wysokością odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych a wysokością odsetek ustawowych za opóźnienie.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych w transakcjach handlowych - z wyłączeniem transakcji, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny - wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, chyba że strony uzgodniły wyższe odsetki, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki: 1) wierzyciel spełnił swoje świadczenie; 2) wierzyciel nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie.

Z powołanego przepisu wynika, że prawo do żądania odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych służy w przypadku opóźnienia się ze spełnieniem świadczenia stanowiącego główny przedmiot zobowiązania np. zapłaty wynagrodzenia. Tymczasem przedmiotem żądania jest jedynie zwrot wydatków.

O kosztach procesu Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 100 kpc w zw. z art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 kpc oraz § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. poz. 1804 ze zm.). Powód wygrał proces co do całej należności głównej, dlatego pozwany powinien zwrócić mu całość poniesionych kosztów procesu, na które złożyła się: opłata od pozwu (100 zł), opłata skarbową (17 zł) oraz koszt zastępstwa przez radcę prawnego (900 zł).

SSR Robert Fonfara

ZARZĄDZENIE

1. odnotować w kontrolce uzasadnień;
2. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda;
3. Kalendarz 30 dni.

SSR Robert Fonfara